

Enveja i ambició

Tot i que el títol d'aquest article pot recordar el d'una inexistent novel·la victoriana, no tinc intenció de parlar d'històries passionals amb personatges dominats pels sentiments. L'objectiu és, més aviat, reflexionar sobre la força natural que pot unir aquests dos conceptes. El diccionari defineix l'enveja, d'una manera més o menys ambigua, com el "desig d'allò que un altre posseeix", però també, en una segona accepció més contundent, com el "sentiment, especialment d'odi, envers el qui posseeix una cosa que nosaltres no posem". La saviesa popular acostuma a aferrar-se més a la segona definició i sol considerar l'enveja com un sentiment negatiu i molt generalitzat amb frases com "si l'enveja es tornés tinya, mig món es grataria". De tota manera, també es parla (encara que sovint es faci amb escepticisme) d'"enveja sana", quan aquesta aboca l'envejós més a respectar que no pas a odiar l'envejat. L'enveja, doncs (o, si més no, un determinat tipus d'enveja), potser no ha de ser dolenta per definició. A *Déu no té pressa*, el recull d'apunts de dietari en què Jordi Pàmias reflexiona sobre actualitat, art i fe, parlant del món literari, llegim que "l'enveja és profundament trista" i que "la netedat d'esperit tendeix cap a l'admiració". Ho he trobat revelador. En-

vejar o admirar? És com si la nostra naturalesa ens empenyés cap a l'enveja i, en canvi, el nostre esperit, després d'un procés de reflexió evolutiva, pogués canalitzar (transformar o interpretar) aquest sentiment com una forma d'admiració. I l'admiració sí que es veu, des de tots els punts de vista, com un sentiment positiu: "Emoció produïda per la percepció, la contemplació, la consideració d'una persona o una cosa extraordinària, meravellosa, d'una gran bellesa." Si, a més, l'admiració va acompanyada d'una certa voluntat d'emmirallar-se amb la persona admirada i assolir les seves virtuts, pot derivar en ambició ("desig gran d'aconseguir honors, dignitats, fama, poder o qualsevol cosa que afalaga l'amor propi") i, per tant, allò que havia començat com un petit corc d'enveja, en comptes de derivar cap a l'odi pot acabar amb la realització d'una obra ambiciosa. Segurament existeixen manuals d'autoajuda que esperonen el lector a canalitzar l'enveja corrosiva cap a sentiments més positius (amb frases lapidàries de l'estil "és millor admirar que envejar" o "l'admiració és l'enveja intel·ligent") i, per tant, és molt possible que la meua reflexió hagi estat formulada a tort i a dret per més d'un guru de l'equilibri emocional. Reconec la meua ignorància en aquesta mena de literatura i és possible que el lector d'aquest article hagi tingut la sensació que no dic res interessant. Si ha estat així, en demàno disculpes.

